

PLAN OCH RIKTLINJER FÖR SVENSKA FJORDHÄSTFÖRENINGENS VERKSAMHET SOM AVELSORGANISATION FÖR FJORDHÄSTAR I SVERIGE.

Gäller från och med 2023

Svenska fjordhästföreningens avelsprogram

Svenska fjordhästföreningen är avelsorganisation för fjordhäst, inom Sverige.

Med fjordhäst menas häst som härstammingsmässigt kan ledas tillbaka till den norska moderstamboken. Moderstamboken i Norge och dess krav ligger till grund för avelsprogrammet.

Med häst av fjordtyp menas häst som har någon förälder som är fjordhäst.

Avelsmål och antalet avelsdjur

SFF:s avelsmål är att med rasbeskrivningen som utgångspunkt ta vara på och förbättra fjordhästens många goda egenskaper. Exempel på dessa är gott lynne, energi, samarbetsvilja, härdighet, lättföddhet, god fruktsamhet, hållbarhet och en god konstitution.

Dessutom läggs vikt vid att bevara den genetiska bredden och att försöka bevara alla de ursprungliga färgnyanserna.

Avelsurvalet bör inriktas på en rörlig häst med harmonisk byggnad med ett oeftergivligt krav på att bevara den gamla norska fjordhästtypen, på norska uttryckt "fjordhestpreg".

Genomförande av avelsmålet

För att nå dessa mål skall SFF verka för:

- Att bevara eller öka antalet betäckningar varje år.
- Att arbeta med ett tillförlitligt system för avkommebedömning.
- Att verka för att alla i Sverige födda fjordhästfölar förs in i grundstambok eller register.
- Att öka antalet ston som införs i riksstamboken.
- Att utforma och genomföra bruksprov.
- Att ge tillfälle för föl och unghästar visas för att få ett tidigt avkommeresultat på hingstar och ston.
- Att hingstar av hög kvalitet importeras.
- Importerad hingst godkänd för avel i annat, av moderlandet (Norge) godkänt land, får användas i svensk avel.

Antalet avelsdjur

Antalet hingstar som används i avel är 30-50 per år. Årligen betäcker dessa 100-150 ston.

För närvarande bedömer SFF att antalet avelsdjur täcker behovet för att uppnå avelsmålet och tillfredsställa den efterfrågan som finns på avels- och bruksdjur. Genom det internationella utbytet av avelsdjur bedöms också möjligheterna att begränsa inavelsproblematik vara tillräckliga. Studier av inavelsgrad genomförs i samarbete med moderlandet.

Statistik över antal betäckningar

2014: 116

2015: 118

2016: 118

2017: 123

2018: 112 (36 hingstar med betäckningslicens)

2019: 136 (30 hingstar m betäckningslicens)

2020: 146 (35 hingstar med betäckningslicens)

2021: 184 (35 hingstar betäckningslicens)

2022: 162 (30 hingstar m betäckningslicens)

Avelsvärdering av hingstar

För närmare detaljer om avelsvärdering av hingstar hänvisas till Hingstreglementet, bilaga 3.

Avelsvärderingsnämnden ansvarar för avelsvärdering av fjordhingstar. Nämnden ska vid beslut bestå av minst tre ledamöter varav minst en veterinär. Nämndens ledamöter utses årligen av SFF:s styrelse. Nämnden är beslutsför med minst tre ledamöter närvarande. Protokoll ska föras över beslut.

Nämndens ledamöter ska ha goda kunskaper om avelsvärdering och om fjordrasen. Nämnden ansvarar för avelsvärdering och genomför värdering av härstamning, exteriör, prestationer, hållbarhet och hälsa inklusive fertilitet samt avkommeresultat.

Avelsvärdering av ston

För närmare detaljer om avelsvärdering av ston hänvisas till Storeglementet, bilaga 4.

Avelsvärderingsnämnden ansvarar för avelsvärdering av fjordston. Nämnden ska vid beslut bestå av minst en ledamot. Nämnderna utses årligen av SH och verkar vid officiell avelsvärdering arrangerad av SH eller av dem utsedd arrangör. Protokoll ska föras över beslut.

Nämndens ledamöter ska ha goda kunskaper om avelsvärdering och om fjordrasen. Nämnden ansvarar för avelsvärdering och genomför värdering av härstamning, exteriör, prestationer, hållbarhet och hälsa samt avkommeresultat.

Domare

Domare utför avelsvärdegrundande bedömning vid avelsvärdering eller officiell utställning. Domarna utses av SFF: s styrelse. Domare ska ha dokumenterad god kunskap om fjordhästen.

Rasbeskrivning för fjordhäst

Rasbeskrivningen är beslutad av Svenska fjordhästföreningen och grundar sig på moderlandet (Norges) rasbeskrivning för fjordhäst. Den anger följande:

Huvudet ska vara litet och markerat, med platt bred panna, kort och gärna konkav nosrygg, stora uttrycksfulla ögon och korta lite lågt ansatta öron. Huvudet ska vara väl ansatt på halsen.

Halsen ska vara smidig med god resning, inte för kraftig eller för lågt ansatt. Underhals eller späcknacke är inte önskvärt.

Manken är ofta låg och rund men man eftersträvar att få den välmarkerad.

Bogen önskas lagom liggande med god muskulatur som ger ett gott selläge.

Ryggen ska vara medellång med god muskulatur och en stark länd.

Bröstet ska vara djupt och rymligt.

Bålen ska vara väl sluten.

Korset ska vara långt och välmusklat.

Skenan ska vara kort och bred.

Man eftersträvar harmoni mellan kropp och benverk.

Hovarna ska vara medelstora, runda, starka med god hornkvalité.

Rörelserna ska vara korrekta och vägvinnande med god hasaktion.

Storleken bör vara sådan att den blir allsidigt användbar till arbetskörning, nöjes och tävlingskörning samt ridning. Minimi- och maximimått kan därför inte fastställas. Karaktäristiskt för rasen är klippt upprättstående man och lång pannlugg och svans som består av rakt tagel.

Färger: Fjordhästen har den ursprungliga viltfärgen som kallas black. Tillsammans med den blacka färgen förekommer s.k. primitiva tecken. Dessa är ett mörkt mittparti i pannlugg, man och svans, mörk rand längs ryggen (ål) mörka tvärränder på underarmar, knän och hasar (zebratecken) och mörka tvärränder över manken (grepp).

Vita tecken förekommer men är ej önskvärda.

Tillåtna färger: Brunblack (brbl), rödblack (rbl), musblack (mbl), vitblack (vbl) och isabellblack (isabbl). Moderlandets benämning på vitblack är ullsblakk och på isabellblack gulblack. Färgerna förekommer i ljusa och mörka nyanser.

Minimi- och maximimått för införande i riksstambok är inte fastställda.

Identitet, identifiering och identitetshandling

Vid betäckning av stoet ska hingsthållaren till SFF uppge stoets namn, grundstamboksnummer/riksstamboksnummer samt färg på korrekt rapporterad betäckningsrapport. Se nedan om språngrulla.

För registrering av resultatet av avkomman ska en av SH eller SFF godkänd id-kontrollant signalementsbeskriva och chipmärka fölet vid moderns sida. Detta ska dokumenteras i konturdiagram och chipmärkningsrapport. Även moderns identitet ska kontrolleras mot passet.

Om misstanke om felaktig härstamning föreligger, eller originalhandling förkommit äger föreningen rätt att kräva DNA-typning på hästägarens bekostnad. Innan mikrochip injiceras ska det kontrolleras om hästen sedan tidigare är chipmärkt.

I de fall hästens ålder inte kan verifieras krävs ett ålderintyg utfärdat av veterinär.

Hästpass utfärdas i enlighet med Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/963 av den 10 juni 2021 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 och (EU) 2019/6 vad gäller identifiering och registrering av hästdjur och om fastställande av förlagor till identitetshandlingar för dessa djur.

- Namn
- UELN nummer
- Eventuellt riksstamboksnummer
- Kön
- Färg
- Födelsedata
- Ursprungsland
- Signalementsbeskrivning
- Chipnummer
- Status som registrerat hästdjur eller hästdjur för avel och produktion
- Hästens kända status som avsett för slakt för livsmedel eller inte
- Uppfödarens namn och adress
- Namn och adress till den som ansökte om passet
- Faderns härstamning
- Moderns härstamning

- Datum för grundstamboksföring/utfärdande av hästpass
- Uppgifter om duplikat (B-pass)
- Datum för eventuella förändringar i passet
- Namnunderskrift av registrator som utfärdat passhandlingen

Samt sidor för medicinering, vaccinationer m.m. som finns återgivet i artikel 7 i förordningen (EU) 2021/963.

Komplettering av handling

Då en icke komplett ansökan inkommer begärs kompletterande uppgifter in. Skulle ingen komplettering inkomma inom tre månader begärs på nytt en komplettering.

Avslut av ej komplett handling

Inkommer ingen komplettering inom en månad efter det att en andra begäran om kompletteringskicksats ut, avskrivs ärendet. Inkomna handlingar sparas på kansliet.

Identitetsnummer

Registreringsnumret består av åtta siffror. De två första är registerkoden 24 eller 74, de två följande är de två sista siffrorna i hästens födelseår, de fyra sista siffrorna är löpnummer. Till landet införda hästar av fjordras ska av SFF tilldelas ett svenskt databasnummer.

Tilldelning av UELN

UELN tilldelas genom att före registreringsnumret lägga till siffrorna 7520240.

Uppfödare

En hästs uppfödare är den fysiska eller juridiska person som vid hästens födelse var ägare till hästens moder. Om uppfödarskapets rättigheter har övergått till annan person t.ex. genom avtal upprättat före hästens födelse, vilka bifogas registreringsansökan, ska denna person anses som uppfödare.

Förkommen originalhandling/duplikatpass

Då originalhandling (identitetshandling/betäckningsrapport) förkommit ska hästhållaren lämna in en skriftlig redogörelse för förlusten och ett intyg att hästen är identisk med den registrerade hästen. Innan ny handling utfärdas ska följande utföras på hästhållarens bekostnad:

1. Identitetskontroll genom kontroll av signalementsbeskrivning och konturdiagram samt avläsning av chip i förekommande fall. I de fall chip inte återfinns trots att hästen ska vara chipmärkt eller då det förekommer tveksamhet om överensstämmelse med tidigare signalementsbeskrivning och konturdiagram ska DNA-typning göras.

2. Efterlysning av förlorad originalhandling på SFFs och SHs hemsidor samt i medlemstidningen Lill-Blakken.

3. Utfärdande av duplikatpass innebär automatiskt att hästen tas ur livsmedelskedjan.

Språngrullehantering

Hingsthållare till fjordhingst som innehar betäckningslicens, -bevis, -intyg ska årligen föra språngrulla. Vid betäckningstillfället anger hingsthållaren stoets namn, riksstamboksnummer och/eller grundstamboksnummer, härstamning, färg samt betäckningsdatum. Hingsthållaren redovisar språngrulla senast den 30 september betäckningsåret till kansliet hos SH.

Stoets företrädare ska när resultatet är känt meddela hingsthållaren och SH resultatet av betäckningen samt det ev fölets kön, färg och födelsedatum. Är fölningsresultatet inte rapporterat den 30/9 det år fölet är fött redovisas stoet som ej dräktigt.

Stamboksföring i Grundstambok

Krav för registrering

Alla fjordhästar kan grundstamboksföras under förutsättning att härstamningen och identiteten är verifierad. Ansökan om grundstamboksföring ska undertecknas av ansvarig hästhållare och åtföljas av godkända originalhandlingar (betäckningsrapport, konturdiagram, chipsmärkningsrapport). Godkänd fjordhingst ska för att avkomman ska registreras som fjordhäst även ha löst betäckningslicens för aktuellt år, samt uppfyllt övriga förpliktelser mot föreningen. Exempel på förpliktelser som ska vara uppfyllda är att ha redovisat tidigare års språngrullor samt att avgifter för DNA-analys, stambokföringsavgift och dylikt ska vara betalda.

För hingstar i seminverksamhet gäller dessutom att dessa omfattas av Statens jordbruksverks (SJVFS 2015:1) om seminverksamhet med hästdjur. Se Hingstreglemente för Fjordhingstar.

Avkomma till fjordhingst godkänd i annat land som accepterats av moderlandet (Norge) kan införas i svensk Grundstambok. Detta gäller även seminhingst som uppfyller i Sverige gällande regler, se vidare i Hingstreglementet punkt 4.2.

Häst av fjordtyp som har fjordsto och eller fjordhingst som förälder registreras i Register.

Kontroll av registrering

Registrering utförs i det dataprogram som utvecklats av SH (Blå Basen)

Beslut om grundstamboksföring sker med stöd av insänd betäckningsrapport i original, efter kontroll mot språngrulla.

Tilläggsregistrering

Svenska hästavelsförbundet sköter den hanteringen.

Grundstambok – raskoder

Häst av fjordras som uppfyller härstamningskravet fem kända led förs in i Grundstambok I med registerkod 24 och serie 1000 i löpnummer. Grönt pärmomslag. Med fem kända led avses att hästen har hingstar godkända enligt rasvisa krav i fem led. Rasvisa krav finns infört i hingstreglementet.

Häst av fjordras som uppfyller härstamningskravet tre kända led förs in i Grundstambok II med registerkod 24 och serie 2000 i löpnummer. Grönt pärmomslag. Med tre kända led avses att hästen har hingstar godkända enligt rasvisa krav i tre led. Rasvisa krav finns infört i hingstreglementet.

Häst av fjordtyp som har mindre än tre led godkända fjordhingstar i stammen förs in i Register med registerkod 74 och serie 3000 i löpnummer. Rött pärmomslag. Häst fallen efter hingst med registerkod 24 men ej är godkänd enligt rasvisa krav registreras i register med registerkod 74.

Importerad fjordhäst placeras i Grundstambok I, II eller Register beroende på vilka härstamningskrav den uppfyller.

Godkända stamböcker.

Fjordhästar införda i annan stambok som accepteras av Moderlandet (Norge) accepteras för den svenska stamboken.

Härstamning

Härstamningskrav för införande i riksstambok

För införande i riksstambok krävs för fjordston känd härstamning i fem generationer Grundstambok I, med riksstamboksförd far. För fjordhingst krävs känd härstamning i fem generationer grundstambok I och riksstamboksförd far och mor.

Godkänd fjordhingst ska för att avkomman ska registreras som fjordhäst även ha löst betäckningslicens för aktuellt år, samt uppfyllt övriga förpliktelser mot föreningen, har dessa krav inte uppfyllts kan avkomman införas i Register. För hingstar i seminverksamhet gäller dessutom att dessa omfattas av Statens jordbruksverks (SJVFS 2015:1) om seminverksamhet med hästdjur. Se bilaga 1.

Riksstamboksföringens ändamål

Ändamålet med riksstamboksföringen är att de fjordhästar som används i avel sammanförs här.

Regler för införande i Riksstambok

- * För införande i Riksstambok får individen vara lägst 2,5 år (hingst)för ston gäller 4 år.
- * Hästarna införs i löpande nummerföljd och tilldelat nummer följer därefter hästen.
- * För varje införd häst anges: hästens ägare, grund- och riksstamboksnummer, namn, färg och tecken, mankhöjd i stångmått, bröstomfång i cm bandmått taget bakom manken, skenbensomfång i cm bandmått taget mitt på skenan på smalaste stället, födelseår, uppfödare, värdebokstav, erhållna utmärkelser i övrigt, härstamning och för sto föllista, varvid avkomma införs i årsföljd.
- * Hästen ska uppfylla kraven för Grundstambok I.
- * Hästen ska ha genomgått individprovning med godkänt resultat, enligt rasvisa krav.

Riksstambokens indelning

I Riksstamboken införs ston och hingstar av fjordras som genomgått avelsvärdering och uppfyller rasvisa krav som fölsto respektive hingst. Häst som ej uppfyller rasvisa krav behåller sitt grundstamboksnummer och kan ej införas i Riksstamboken.

Riksstambokens innehåll

Riksstamboken innehåller bl.a. följande avsnitt:

- Innehållsförteckning
- Förklaringar till förekommande förkortningar
- Register över i stamboksbandet under eget nummer införda hästar.
- Uppgifter om i riksstamboken införda ston och deras avkomma.
- Uppgifter om i riksstamboken införda avelshingstar.

Hästhållarskyldigheter

Hästhållare av i stamboken införd häst ansvarar för riktigheten i de av denne för stamboken lämnade uppgifterna. Detta gäller för Grund- och Riksstambok.

Hästhållaren är skyldig att se till så att identitetsuppgifter som anges i artikel 27-1 samt 38-1 i kommissionens genomförandeförordning av de 17 februari 2015 fastställande av

Avgifter

SFF:s styrelse bestämmer stamboksföringsavgifterna för grund- och riksstambok.